

ПИЈЕМОНТ

Директор: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Румунија и рат

(Од нашег дописника)

— Двадесет дана, то је и сувше дуг рок да се Румунија реши да ступи у акцију! — тако ми јуче рече један угледан румунски новинар, познат са својих блиских веза са члановима данашњег румунског кабинета.

Без обзира на расположење јавнога мишљења, које сваки даном све одлучније и одушевљеније захтева да Румунија ступи у акцију, румунска влада ће морати још у првој половини јануара да пређе аустројску границу.

— Зашто то? — упитаће многи.

Досадашње држање Румуније може се разумети. Водећи политику националног егзизма, Румунија је чекала тренутак, када се ратна срећа почне смешити једном од зараћених европских табора, па да она пристане уз њега.

Сада, међутим, кад су руски пукови заузели и последњи варош у Буковини и кад се спремају да пројезде крајевима у којима живи претежно румунски елемент, румунска влада биће принуђена да пође за саветима племенитих румунских патриота, којима на челу стоји најумнији румунски политичар Таке Јонеску. Румунска влада не сме ни у ком случају дозволити, да крајеве у којима живе Румуни и на које су управљене вековне аспирације румунског народа, заузму руске трупе ори своје спуштању у мађарске равнице.

Више је насјурно, да ће Румунија још у првој половини јануара објавити Аустројску рат. Ја ово не проричем по неким својим утисцима, већ на основу војничких мера, које се на врло широ-

Букурешт, 24. децембра

кој основици предузимају и које, убедљивије но све остале околности, показују, да је и кунктаторска данашња влада већ одлучила да ускоро изда наредбу румунским трупама, да сиђу у Ердељ и пресеку ропске ланце својој браћи.

Ат.

Нове побуне

— У Чешној и Мађарској појавио се револуционаран покрет —

Према једном накнадном извештају „Морнинг Пост“ (један смо саопштили пре два дана), у Мађарској се појавио револуционарни покрет који се пренео и на Чешку.

У Пеши је становништво раздражено због пораза прешањских у Србији, те незадовољство расте из дана у дан. Ово је врење узело још веће маха, кад се сазнало, да је пешињска 32 регимента уништена у Србији.

Ништа боље није ни у Прагу. У чешкој престоници избили су нереди, због чега је ухањено много лица. Више од 200 ухањених Чеха осуђено је на смрт.

Благодарење на положају

Служба на дан Христовог Рођења (Извештај „Пијемонту“)

Младеновац, 26. децембра.

Под ведрим небом, на коме ни облачка нема, присуствујем Божијој служби, коју, славом божаном увенчани и пук јуначке дивизије Моравске преога позива, прославља свечано, окупљен око свих Команданата, светли сразник Христовог Рођења у провизорно подигнутој цркви на по-

на догледу пука одблескују у даљини, под топлим зрацима сјајнога сунца, јунаштвом непобедне војске наше сада бесмртна и историска планина и витоме долине и лугови.

Окружујући своје витешке Команданте, војска подноси у храму божјем на данашњи светли празник „Христовог Рођења“, топли молитве Богу за дуги живот свога узвишеног Краља и Његовога Дома, благодарећи му на свевишњем задахнућу, помоћу чијом смрвио је душманина, на свој понос и на дивљење свему свету.

Здравље у војсци изврсно. Јунаци Моравске Дивизије, спремни свакога тренутка да на позив свога Врховнога Команданта наставе јуначка дела српских непобедних легиона, певају јуначке песме и са заносним одушевљењем прихватили су поздравну реч свога Врховног Команданта, која им је прочитана. Дах јуначки ових широм целог света прослављених јунака, оживљава и подмлађава и подмлађује и нас ст. ре.

Св. П.

У Дарданелима

— Турци се спремају да закрче мореуз —

Са Лемноса јављају атинској „Хестији“, да су Турци довели у Дарданеле велики број старих трговачких лађа натоварених камењем. Мисли се да хоће да их потопе на уласку у мореуз, да би га закрчили.

Строго је забрањено сваком да се приближи обали; ко противно уради биће стрљан. Преко двадесет турских официра море дубину на свима значајним тачкама мореуза.

Арбанско питање

Гледиште српске владе

Наша званична „Самоуправа“ третирајући заузимање Валоне од стране Италије вели да је питање о Арбанији међународно и да ће га решити заједничка воља Европе. У продужењу се каже:

„Нема сумње да ће присуство Италије у Валони допринети миру и консолида-

цији реда у тој земљи. Ми смо дубоко уверени, да ће Италија одражавати своје интересе у складу са великим европским интересима и да ће се за остварење својих оправданих интереса позивати увек више на право него на силу за што нам гарантује потреба Италије да живи у добрим односима са својим суседима.“

Снага Немачке

— Још преко три милиона нових војника? —

Питање о томе, колико нових трупа може да избаци Немачка на бојиште, третира се све више што се јасније увиђа, да ће рат трајати још бар неколико месеца. Од многих мишљења навешћемо само два. Енглески пуковник Репингтон сматра, да Немачка може под заставу позвати још 4 до 5 милиона војника. Швајцарски пуковник Фејлер међутим сматра, да ће тај број изићи свега нешто преко три милиона.

Немачка је досад на бојиште извела око 4.900.000 људи. Од тог броја 2.000.000 се налазе на западном, а око 1.500.000 на источном фронту. Остатак се налази у земљи и чувају пруге и војне зграде, или као гарнизон по тврђавама. Али се мора узети у обзир, да су те трупе и сувише преморене. Пона три милиона, додуше нису осећали барут у овом рату, већина од њих није видела касарну.

Бугари се селе

— Досадило им арнаутско пријатељство —

Ко се не сећа, како су Бугари за време постанка арбанске „кравелине“ и арнаутске побуне манифестовали своје братство са Арнаутима? Али сад су се и они почели да кају за своје братске осећаје.

Бугараша из Голог Брда, у близини арбанско-српске границе, упутили су својој браћи у Софији једно писмо, које су потписали многи виђени људи, у коме моле, да се поради код бугарске владе, да их преселе у Бугарску. Они веле, да у Арбанији влада безвлашће које чини да се у њој не може живети.

Ситуација

— Кратки извештаји са свих бојишта. —

Београд, 29. децембра.

Аустријанци су нападали на доњенски одред, али су одбијени са огромним губицима. На осталим фронтима није било промена.

На источном фронту нема знатних промена. Посада из Пшемисла извршила је неколико безуспешних испада.

У Белгији се воде поглавито артиљориске борбе. У Алзасу Французи су се утврдили код Штајнбаха и одбили неколико немачких напада.

Живот у Берлину

— Цене намирницама непрекидно скачу —

Према извештајима сарадника „Екстраблата“, може се рећи да у Берлину све има још јесењи изглед. Кроз магле се као и пре виде јако осветљени прозори на дућанима, чак и светлеће рекламе. Лист „Тајмс“ поводом тога вели: „то што су прозори јако осветљени — оптичка је обмана; влада хоће да усади оптимизам, пошто положај Немачке није баш завидан“.

Берлину предстоје озбиљна искушења и највећи оптимисти већ се спремају за гладну зиму.

Многе фирме су смањиле плату службеницима на 30 до 50 од сто.

Цене у Берлину скачу. Срединим октобра кило телећине је коштало 2,2 марке а крајем октобра 3 марке и више.

Литар млека плаћао се 20 пфенига а сада 28. Масло у месту 1,40 кошта 2 марке; шећер је поскупео са 25 до 45 пфенига, при чему треба имати у виду да није ту цену одређивала комисија.

У рату — као у рату!...

— Из белажанског једног руског ратног дописника —

На недељу дана после заузећа Лавова, славни пукови армије генерала Рускова задали су Аустријанцима нов пораз у Камјонки и Рава Руској. Тамо сам, разгледавши позације пред Лавовом, Галичак и на Гњилој Липи, отишао јуче у јутру.

Време последњих дана било је врло лепо. Јучерањи — дан као да је крај јула и почетак августа негде у Малорусији. Сунце не само да јако сија него и пече. Небо сиво — голубије боје, ведро и широко.

Право лето, да није само дугачких сребрастих паучин стих коначу у ваздуху, да шуму не краси преливање боја багремовог и вишњевог лишћа.

Кад смо се одмакли од Лавова за десет километара — стадо моје Стојим минут два, п. т. Изишао сам из вагона да видим у чему је ствар.

Станица „Ресна Пољска“. Већ ценим по томе, да су нам

при отправљању из Лавова — да и маршрут за Јаворов, а нама је требало ићи у Раду.

Види нам се само чудити, да од времена заузећа Галиције нисмо имали на обдашњим железницама ниједнога судара. Из Русије овде послани машинисти, телеграфисти, шефови станица и остали железнички службеници врше тако тачно своје дужности, као да су се овде, у Галицији, родили и ту почели своју службени каријеру.

Односно маршруте депеширали су у Лавову. У очекивању отпраљњања шетам по перону са једним артиљеријским пуковником, који путује у Јарослав.

— Чујете ли? — зауставља се наједном пуковник.

— Шта?

— Канонада!

Ослушкујем... заиста, усред дубоке тишине, негде далеко, врло далеко, грме потмули пуцњи.

Кажу, да артиљеријска канонада из далека личи на удаљену грмљавину гр ма. Ничега сличнога. Пуцњи већином кратки, већином потмули.

И пак, страшније, него гром, Као кад би се негде дуб ко у земљи водила најграндиознија борба, ру-

шили исподински сводови, сурвале целе планине.

— Бум! Бум!

Иначе одвојени пуцњи сливају се у више или мање продужени грохот.

Грми у западном правцу. На реци Сану.

Кажу, да се стално, већ пети дан води бој.

Поново путујемо.

Поред прозора промичу шуме, веома живописне шуме. На неким местима шума допире и до шума. Уређена шума као какав парк. На крају шуме има велики број вила. Све једна лепша од друге. Богате и сиромашне, све по архитектонским правилима, са балконима и терасама, све окружене баштама. Наједанпут велики контраст.

Тврђава, ред ограда, ограде од жице. Најближе виле разрушене, запаљене. Близу железничке пруге испретурани полуизгорени вагони, машина се преврнула и дубоко се згрла у земљу.

Прошли смо неколико врста, и опет ми не шуме, ливаде, поља. На ливадама сено, селаци у белом рубашкама које. У пољу много народа: жене и деца копају кромпир.

Пољски су ридови у највећем јеру. Народ се осмелио; вратили су се из шума, када су побегли пред долазак руске војске и приочули енергично на рад. Сад је боље него у обично време.

— Зашто боље? — обратио сам се једном старом Руси у под Галичак.

— Тако што ми имамо да жалемо сва своја поља. Наше пољеве нису велике. Иначе смо морали жетети и господарске њиве. Господари су побегли. Што се тиче кромпира и ливада, у Галицији нема приватне својине све је заједничко. Дођи, коси, копај. Тако и рале.

На станици Зашинз исти случај. Седим у купеу и читам. Наједанпут зачух очајнички узвик:

— Цепелин! Цепелин!

За час свих који су били у вагонима, изађише на перон.

— Где је? Где је?

— Ено га!

Лев од железничког пута, на три весте, полако је летео изнад брета Цепелин. Обичним оком до р се видео цео чин и у гондчи се назирало људска прилика. Између гонде и репа лепо пршала се застава.

Ја сам кроз дурбин познао нашу националну заставу. То сам рекао оближњима.

Расположење се наједном промени. Одмах се сваки осећао поносит тиме.

Диржабел је и даље летео. Ми смо се вратили у вагоне. Воз се кренуо.

Мој сапутник, артиљеријски пуковник, који је ушао у Јарослав, причао ми о дејству наших авијатичара у овоме рату.

— Велике услуге чине нам они! Ваздушна испитивања дају такве резултате, којима се нико није надао!

На пример кретање Аустријанаца од Лавова приметили су наши авијатичари. Нека Бог да здравља нашим авијатичарима, — одлично раде!

— Опасан посао! — рекох ја.

— У рату је све опасно! Заиста, њима је опасније него другима. Ја знам овај случај, који се десило неколико дана пред пад Лавова. Један мој познаник, генералштабни офцир, отишао је аеропланом у извидницу. Са авијатичарем, наравно. Одлетели су ка Аустријанцима, а ови оспу на њих жестоку ватру, метак је ударио у мотор. Авијатичар се није

Немачки листови и даље пишу о сјајном економском положају Немачке и Аустро-Мађарске, упорно доказивајући, да ће Енглеска тешко у пропастити трговину немачких држава. Вести о добром финансијском положају Немачке почињу се демантовати у економским рубрикама истих листова.

„Фосове Новине“ пишу: „Не би било згорег да наши родољубиви грађани штеде хлеб и месо.“

Одвојени од света

— Прекинута веза између Немачке и Америке —

У Немачку је стигла вест, да је португалска влада објавила своју одлуку да прекида телеграфску везу преко немачког кабла са Азорских острва у Северну Америку.

Као што је познато, тај је кабел играо веома важну улогу у вези Немачке са спољним светом. Извештаји из Немачке шљани су до Азорских острва помоћу безжичне телеграфије, а отуда су ишли каблом у Америку. Сада се Немачка више не може служити овим каблом.

Јавно мишљење у Немачкој веома је огорчено због овог поступка португалске владе. Али то не мења ствар и Немачка се налази у веома незгодном положају.

Енглеска флота

— Није ни мало ослабљена —

Копенхашки дописник „Тана“ јавља да је граф Ревентлов, чија је компетенција у поморским стварима доста позната написао је у „Дајче Тагесцајтунг-у“ чланак у коме вели да се Немачка грдно вара ако мисли да је енглеска флота ослабљена досадашњим губицима. Подморске немачке лађе су потопиле само неколико старих бродова, а енглеска флота је јака као и у почетку рата.

Мишљење графа Ревентлова одударе од мишљења немачких листова, а нарочито „Берлинер Тагблата“, чији сарадник за поморске ствари вели да је јачина енглеске флоте много умањена,

збунио — одлетео је даље од аустријске војске. Нова несрећа — спустили су се у поље, у сред велике гомиле сељака. Официр се лепо извукао. Пошто је знао савршено немачки, почео је грдити: Какви сте, као Козаци! Погодили сте наш аероплан. — Али нису успели да убеде сељаке. Међутим, кад су дошли аустријски војници, наши су официри побегли у шуму. Три дана су лутали. Одело им се исцвело, јели су кромпир, савних су били изнурени. На срећу, четвртога дана наишли су на Ко заке.

Све станице, поред којих смо прошли, имају за собом изгореле рушевине.

У Камјонки успорисмо мало и полако смо прешли преко моста, који су Аустријанци покварили, а наши га оправали.

Камјонка — једно од значајнијих места, победоноснога похода генерала Рушкога. Јужни фронт заузимале су уједињене аустр-немачке трупе код Рава Руске. Овде су Немци решили на сваки начин да задрже руску војску. Овде је изгледало да ће се срећа осмехнути нашим про-

Помоћ из Енглеске

— За Србију и Црну Гору —

Лондон, 27. децембра

Краљ Ђорђе послао је 100 фунти стерлинга црногорском Црвеном Крсту. Једна експедиција Црвеног Крста полази из Лондона на јакши, која припада трговцу, милионару, Томи Лиашену, за Бар и Солун. Лекари и болничарке искрцаће се у Бар за Цетиње, а осам лекара и болничарке искрцаће се у Солун за Србију.

Енглеска војска

— Колико је Енглеска извела војника на бојиште? — Где су и с колико успеха до сад оперисале енглеске трупе? — Занимљиве појединости с бојишта —

Лист енглеског Министарства Војног говорећи о попуњавању енглеске војске, које се као што је познато врши врбовањем, вели, да у историји није било примера да се за тако кратко време створе читаве армије добровољаца. Број свих људи, који сад налазе под оружјем, у Великој Британији износи сада 2.000.000 и у престоници се налазе четири нове армије, које су скоро, спремне за рат.

У унутрашњој борби о обавезном служењу војске, која се нарочито поштрила у току последњих година у Енглеској, лист је предлагао општу војну обавезу; сада вели да је енглески народ показао толико патриотизма, да скоро није потребна војна обавеза.

У ово се време на франко-белгиском бојишту у саставу енглеске дејствујуће армије већ налази много делова територијалне војске свих родова. Територијална војска намењена је за одбрану саме Енглеске, али још пре почетка рата многи су војници дали пристанак, да их могу употребити у случају рата и ван земље; од њих се сада велики број бори раме уз раме са редовном војском. По речима очевидца, та је војска учинила знатне услуге на бојишту и успешно су извршавали задатке, које су им по-

веравали.

Из састава редовне војске у почетку рата отправљено је на континент 6 пешачких и 2 коњичке дивизије; седма дивизија остала је у Енглеској, а трећа коњичка дивизија није раније могла да се испošље, зато што су требали да стигну из колонија поједини њени делови. У октобру је испослана поморска бригада, која је дејствовала у Анверсу; из тих разлога седма пешадиска дивизија и трећа коњичка дивизија биле су 6. и 8. октобра искрцане у Остенде и Забрижу и заузеле Ган Бриж. Да учествују у одбрани Анверса за њих је било доцкан, и обе дивизије морале су да задржавају немачко наступање и да оступају ка Ипру и то при веома тешким околностима.

Око 16. октобра 7. дивизија заузела је јаку позицију на фронту Зандварде—Гелувел—Золебеке имајући на свом левом крилу кавалерију код Лангенмарка и Пелкапеле. Овде потпомогнута два француским територијалним дивизијама у Ипру, Вламертингу и Поперингу дивизија се одржавала до 21. октобра, кад су дошли делови првог енглеског корпуса, доведени са реке Ена. Коњичка дивизија помагала ју је живо и коњаници су пешке бранили шанчеве упоредо са

пешадијом.

У то време обе су дивизије ушле у састав првог корпуса генерала Хега и у току целог месеца учествовале у жестоком борбама северно од реке Лис. Затим 20. новембра први је корпус смењен другим трупама и одведен у резерву да се одмори и попуни.

Присуство ових двеју енглеских дивизија у Белгији знатно је олакшало отступање Белгијанаца, који су успели да пређу на крајње лево крило савезника.

У извештају војног дописника једног енглеског листа налазимо неколико интересних појединости: енглеска војска заузима дванаести део целог западног фронта; коњница се употребљује за све могуће циљеве — сем дејствовања на коњу и пешке, она упоредо са пешадијом заузима шанчеве и копа ровове; коњанике су у извиђницама слали на аутомобилима, кад је пут за коње био сувише клизав (наводњавање). Немци су очевидно имали велике губитке и сада примену апроше, — неколико паралелних апроша изведу пионирски водови пешадије; апроше су знатно дубоке и имају кров, који за 1—2 стопе нижи од околног земљишта; на тај начин напредовање се не примећује много.

Када апроше дођу до самих непријатељских шанчева онда се меће мина; чим експлодира мина пешадија полети напред и баца на непријатеља бомбе, јер је пешачка и митраљеска ватра доста безопасна за људе у таквим шанчевима. Међутим пољска артиљерија дејствује против њих врло успешно. У току последњих недеља вели дописник, јако се примећује, да је непријатељева енергија ослабила. Само се из ретка чује пуцњава тешких топова, слаба пушчана ватра, те је очевидно, да су противничке снаге исцрпљене.

Разочаране дипломате

— Немци увиђају да неће победити —

Један италијански новинар, који је пропутовао Немачку са одобрењем немачке владе, саопштава, да су немачки високи политички кругови разочарани због неуспеха не-

мачке војске у Русији, Француској и Белгији. Новинар наводи изјаве неколиких немачких дипломатских ауторитета:

„Кад за четири месеца нисмо могли да извојужемо победу, садањи се рат неће свршити повољно [по Немачку].“

„Да наша граница није затворена, ми би победили, али сад наши извори почињу да издају.“

„Узрок нашим несрећама јесте Аустро-Угарска: бранећи овај леш, ми пропуштамо најбоље прилике да одржимо победу.“

Гоњење Румуна

— Терор над угарским Румунима. —

У мађарској покрајини Мармарошу Мађари су почели да врше огроман терор над румунским становништвом. Румунске породице протерују и нагоне да беже пошто мађарске власти хапсе и смешта вешају сваког, који само буде оптужен за шпијунажу.

Све се ово дешава без ичије контроле, без најмањег доказа, само према ђудима власти, које овим плаћају животе, које су Румуни положили за Аустро-Угарску у борби са Русима и Србима.

У румунским селима приређују се праве кланице. Очевидци, који су успели да се избаве, причају страховите ствари.

За наше рањенике

— Једно лепо писмо —

Релакција „Журнала де Балкан“ почела је скупљати прилоге за српске рањенике. Одзив публике веома је добар. Пре неки дан директор тог листа добије један прилог и уз прилог ово веома лепо писмо:

Драги пријатељу, Моли те да примиш мој скромни прилог за рањенике храброг српског народа; жалим што нисам Крез, да поделим своје богатство са таким племенитим и храбрим народом. Али воља „врди више него оно што се даје“.

Теби стежем руку, а Србији желим да је 1915. године видим велику и на одговарајућем месту у европском концерту.

Твој

К. Брунеску

главни илјустријер железница

У новом збегу

— Зимска ноћ —

— Од Дар. М. Олавићеве —

Ноћ... На полузамрзнуту реку нападао снег. Дужином обале дижу се тополе са кристалним врховима. Надима се река и покреће кристале малих санги. Једва чујна мелодија њихова дрхти у мојој души.

Свуд је пусто. Тишина. Из сивих облака, прве звезде подижу своје трапавице и гледају као лепе изразите очи.

Кроз мртву тишину издише ветрић, и губи се у наручју мрза, то је мој бол за завичајем, његовим равницама натопљеним крвљу...

И док се најсавршенија подвасионом, невеста природа, размеће својим дражима у белој раскошној одећи, видим у мислима масу бића, где јуре у велики покол, опијени заносом младости задихани, уморни.

Од дана, када је зора пламтила пурпурним блеском, а прваз од злата ивично беле облачиће;

На реци Сэн бије се бој већ осам дана.

— Но, а како је тамо?

Они причају слободно и такмиче се ко ће пре...

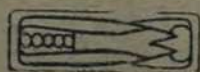
Борба је жестока. Немци имају велику силу, скупили су много људи. Словена нема — све сами Немци и Мађари. Немци носе аустријску униформу.

— Зар? Посумњам ја.

— Дабоме! Ми смо ухватили двојицу од њих и одвели их четном командиру. Он их је почео испитивати на њиховом језику, на немачком. — Где сте ви, вели били раније? — У Француској, веле они.

Нарочито помињу немачку тешку артиљерију. И њих има много. Воз са рањеницима креће се. После једног минута полазимо и ми.

Пред Равом Руском застајемо. — Станица је затворена! Не прима! — објашњава кондуктер.

Воз долази као дугачка змија. Два су вагона путничка, а остали товарни, потпуно отворени. У сваком вагону има по десет—двадесет рањеника.

Приђем једном вагону. — Откуда сте? — Са Сана!

Узроци пораза

Један званичан аустријски извештај.

„Тану“ јављају из Рима, да је аустријска амбасада објавила овај званичан извештај, који објашњава аустријски пораз у Србији:

„Аустријска је војска у току неколико дана остала без хране и муниције. Војници су били тако ишурени, да их је десет хиљада умрло од глади.

„Срби су употребили ову околност да униште наше трупе.“

Дневне вести

Руска мисија у Београду

Руска мисија која долази у Ниш да преда Краљу Петру, орден Светог Ђорђа првог степена, посетиће Београд.

Дипломатске вести

Необавештени „Журнал де Балкан“ од 25. децембра, јавља, да је за нашег посланика у Букурешту наменован г. Павле Маринковић.

Михаило Куртије

У петак 26. овог месеца у Нишу је умро капетан Михаило Куртије. Капетан Куртија био је први наш рањени официр у рату с Аустријом. Рањен је тешко првих дана при одбрани Београда. За своје храбро држање био је истих дана унапређен за капетана и одликован Карађорђевог Звездом с мачевима.

У рату турском и српско-бугарском, а нарочито у борбама при опсади Једрена, капетан Куртије показао се као један међу најхрабријим. Међу млађим официрима заузимао је место једног од најинтелигентнијих и најобразованијих официра.

Слава му и вечан помен!

Рањени студенти

Извештени смо да су рањени ови студенти: Боривоје Тодорић филозоф; Стеван С. Поповић правник; Ђудимир Пуљевић техничар и Живојин Лукић вајар.

гавранова и разноси млада тела палих витезова, осветника. И ја, у овој кобној ноћи, гледам грозну слику пустоши и крви мога плодног и питомог завичаја...

О, ужасна сеча! Мирису крви и барута што гушиш, хоћеш ли зајзвити већ осрамоћеног противника? Да, да, већ си га зајзвио, он неће више овамо, више његова нога неће крочити „до овог камена, овог бедема“...

Ноћ и даље разноси шуморење и одјеке при студеној месечевој светлости; ветар кила са грана замрзнуте снежне пахулице, а ја стојим крај обала и мој чежњиви бол одижда се из мојих груди, машајући се са шумором ветрића и он ме води мојој браћи и завичајем, мој блд као мајчина срца кад се одваја од гроба драгог јединчета.

Али в њ сам научила да трпим беду, и празне, звучне речи равнодушних људи, који је нису познали. Но верујем да ће се опет заплавити преда мном азурна прострaнства и да ће ми јасније бити небесна светила, да ћу опет видети нову познаницу у новим патњама белу, оседелу Букуљу.

Прилози среза неготинског

Од почетка рата, па до данас највећи притог за Црвени Крст и за породице пострадалих у рату, дао је срез неготински (округ кавадарски). У самом новцу срез је дао прилог од 17.042 динара, не рачунајући ту велике прилоге у стварима.

За пострадале у рату

Окружни одбор округа београдског на својој седници од 1. новембра решио је, да се из окружне благајне изда сума од двадесет хиљада динара као помоћ пострадалим у рату. За поменути издатак тражено је одобрење од Министарства Финансија. И ако је овај предмет хитан, Министарство није још дало одобрење.

Никола Петровић - Чекеревац

Ономач је умро у Пироту артиљер. пуковник у пенз. Никола Петровић. Поч. пуковник умро је од тешке жалости за погинулим јединцем сином, ђаком-поднаредником. Михаилом, апсолвираним техничаром.

За собом је оставио супругу и две кћери, од којих је старија удата за храбрим артиљер. мајором Драгољубом Благојевићем.

За наш Црвени Крст

Хрватска Лига у Лукланду (Америка) послала је преко Министарства Спољних Послова 17.542 динара као свој прилог за наш Црвени Крст.

Новости из Скопља

— Устав за нове крајеве. — Позориште и Трговачка Школа. — Добеглице и Рањеници. — Ђаци регрути. — Корзо. —

(Од нашег дописника)

Овога месеца три су нас новости обрадовале: наша коначна победа са заузећем Београда, Престолонаследников акт, у коме нам се признају сва политичка права и први број „Пијемонта“.

И ако смо првога дана по ослобођењу Скопља заволели наше ослободиоце, и ако смо наше синове послали противу непријатеља, тек сада после Престолонаследниковог акта осећамо праву, неразделујиву љубав према нашој отаџбини.

Сад смо се и ми мало смирили после тешких дана новембарских, и ако се за све време, код нас није ни примећивало да живимо у ратном времену, у времену великог европског рата. Јер трговина је код нас у највећем јеку; сва надлештва и школе нису никако престала с радом, чак је за време рата отворена и *Трговачка Школа*, под управом г. Бор. Тодоровића, старог директора Београдске Трг. Академије; позориште, са потпуним успехом, даје стално своје представе, са честим гостовањима чланова Народног Позоришта из Београда.

Живот у Скопљу појачали су много и Београђани, добеглице. Они су код нас, можемо се подицити, као код своје куће. Грађани су врло правилно схватили положај невољника, то је Београђанима толико олакшано, да се

ТЕЛЕГРАМИ

Скинута забрана извоза.

СОФИЈА, 28. децембра. — Министарски савет решио је, да скине забрану извоза пасуља, сира, кромпира, масти и кашкаваља.

Немачки аероплани.

ЛОНДОН, 28. децембра. — „Дели Кроник“ јавља, да су немачки авијатичари поново бацили бомбе на Денкерк, али нико није погинуо. Такође два немачка аероплана јавила су се над Фириом.

Суровост према немоћнима

Гвусно понашање Немаца према интерниранима.

Путници, који долазе из Немачке, када су измењани интернирани, причају интересантне ствари о животу интернираних у Немачкој.

У логору интернираних у Алтенграбову налази се 15.000 људи. Командант логора генерал Морг, суров човек, забранио је чак и законска требовања за задржане странце.

Храна за интерниране је врло рђава. Било им је гогово немогућно да купују јело, јер су им за пола хлеба узимали пола марке. Цене дувану и кобасицама биле су огромне. Интернирани могли су добијати само по једно писмо месечно.

И поред први а Женевске Конвенције, Немци су задржали и лекаре. Они су дод ше лечили само оболеле и интерниране.

Немци су задржавали и новац, који је шиљан интернираним.

Француско јунаштво

Јуначка одбрана Кан де Ромена

Дописник једног американског листа објавио је неколико интересантних појединости о заузећу Кан де Ромена. Дописник је ишао из Меца са немачком војском.

У Сен-Беноу, — велики ми смо ерели око 300 француских заробљеника. То су били готово све млади људи, који су чинили контраст у логору немачких заробљеника. То су били очевидно војници из прве линије. Према њима су поступали њихови чувари с поштовањем — оделење последње одбране, брадати људи са југа Немачке. То су преживели браниоци Кан де Ромена. Њихово јуначко држање уживало је поштовање немачким официрима и војницима.

Њихове куле и бетонирани опкопи, конструисани пре неколико година, били су упиштени опасном немачком артиљеријом за врло кратко време. Њихови су топови ућуткани а немачки пионери прокрчили су пут до пет метара испред њихових шанчева, док се одбрана повукла у мазгале.

Тамо су продужили храбру борбу, одбијајући да се предаду. Топови су били доучени до мазгала и управљени према вратима. Немачки пионери бацали су флаше са загушљивим течностима кроз отворе тврђавице. После прво бачене флаше питали су их: — Е па, јели вам доста? Они одговореше: — Не!

Операција је била два пута поновљена, три пута, докле год браниоци нису више могли дизати пушке и падали онесвесњени. Тада је тврђава била заузета. Када су

се осветили на ваздуху, њихови нападачи дозволили су њиховим официрима да носе сабље.

Лажни гласови

Како постају и како се распростиру

Недавно су страни листови донели нест да је у Енглеску дошло 50.000 Руса. Овај глас постао овако.

Једна лондонска фирма, која тргује јајима, поручила је из Шотске велику партију јаја, али их није на време примила. Стога телеграфично своме агенту: „Јаја нису дошла“. После неколико часова фирма добије овај одговор: „50.000 руских доћи ће вечерас“.

Телеграфиста, који је примио телеграм, раструбио је на све стране да се 50.000 Руса искрцало у Енглеску.

Ратне ситнице

Оскудица у новцу принудила је турску владу да прибегне нарочитим мерама: на цариградске улице наметнута је глоба од 50 до 100 хиљада динара. Реквирира се сав: покућанство, штофови, рубље итд. У једном дућану у Бејруту реквирирано је — 400 флашица мириса...

Сви ревизори из старих гравица који нису послали обрачуне за октобар и новембар, позивају се да то одмах уине. У противном, обуставићемо им шиљање листа. Исто тако позивају се и ревизори из нових крајева да пошаљу обрачун за месец мај најдаље до 5 јануара.

Ревизоре из нових крајева молимо да нам одмах јаве по колико примерака дневно да им шаљемо.

Последње вести

С француског фронта

Париз, 27. децембра.

26. децембра пред Ломбецидом покварили смо непријатељу три митраљеза. Јужно од Ипра оштетили смо му ровове и ућуткали његове справе за бацање мина. У пределу Супира јуче у јутру освојили смо коту 132. У три маха непријатељ је вршио јаке контранападе и био је одбијен; задобили смо три реда непријатељских ровова. Пошто није могао повратити оно, што је изгубио, непријатељ је бомбардовао Соасон и западио судску палату.

Јужно од Лаона и Кроана, наша артиљерија ућуткала је непријатељску и изрила му опкопе. У пределу Перта, непријатељ је покушао један напад на који смо одговорили противнападом, који нам је дао могућности, да одржимо наше позиције на коту 200 и да се дочепамо неколико непријатељских ровова између те коте и села Перта.

Сем тога један напад управљен на Перт у исто време, кад смо нападали на коту 200, имао је резултат да смо заузели Перт у коме смо поставили ред и напредовали преко изласка из села. У Вевру, западно од Сиреја, и тако исто у шуми Еји и у шуми Ле Претр освојили смо нове шанчеве. У пределу Сернеја одржали смо наше положаје. Јужније, непријатељ, пошто је добио појачања, поново је заузео Бирно де О, али са великим губитцима и пошто смо му заробили војнике.

Гебен настрадао?

Петроград, 28 децембра.

Према вестима из приватних извора, али још не провереним, крстарица „Гебен“, улазећи у Босфор, 25. децембра, наишла је на мину, која је на њој направила два отвора, кроз које пролази вода. За њихову оправку потребно је најмање десет недеља.

„Пијемонт“ прима оглаше по најумеренијој цени.

Вл. Бог.

Руска одликовања

Знак признања савезничким војскама.

Једна руска мисија, састављена од генерала кнеза Јосупова и генерала Татишева, у пратњи мајора Контулова кренула се из Петрограда.

Мисија има да преда одликовања руског цара војскама: српској, црногорској, француској, белгиској и енглеској.

При проласку кроз Букурешт, мисију ће, по свој прилици, примити румунски краљ у аудијенцију.

Заузеле Вермела

Једна слика са западног ратишта

(Из париског „Тана“)

У зору је стигло одобрење можемо разгледати један положај, који се налази с оне стране чувеног села Вермела.

Густа магла покривала је поља. Путем, на коме су се видели трагови колских точкова, ми смо полако ишли ка језерима од блата. У даљини су коњаници изгледали да јашу на огромним коњима. Људи и ствари имали су неодређене контуре и огромну

величину: обмана магле! Преко пута прелази тешка артиљерија. То су нови топови од 10,5 сантиметара, који су били на послу на 50 километара одавде. Топови су страшни. Имају издужени изглед зверова, витких и јаких. Артиљерци, који су ове ноћи издржали велики марш, певају да човеку загну уши.

Сто нас код Вермела. Магла као да се цепа и страховито трагичан приказ указује се пред нашим очима. Од овог села, које је пре било као ружичаста пега у зеленом пољу, које га је окружавало, није сад остала ни једна једита кућа. Тихе црте кућа и кровова ишчезле су. У даљини се виде само испрекидане, сломијене, умршене линије, остаци зидова поцрнелих од дима, димњаци, гомили цигаља и камена. Свуд око села беле пруге означавају шанчеве. Три одбранбена појаса са жицом и колчевима окружавају Вермел. На крају пута, као истакнути стражар, стоји једна потпуно разваљена бела кућа. На севоским кућама јасно се виде трагови борбе, које се водила. Сесоске улице пуне су барикада, шанчева, жице. Освајана је кућа за кућом, улица за улицом. Ужаси рата овде су достигли врхунац.

Мајор, који је водио напад на Вермел, био је тако добар на нам је испрчао ток заузећа. Он је јужњак, жив, весело насмејан. Бркови су му већ проседи, али очи су му насмејане.

— Ми нисмо много страдали за време ове борбе на нож, коју

смо водили педесет и два дана. Тешко је било, али главно је да нисмо изгубили много људи.

Имао сам мале брдске топове од 8 сантиметара, који су ми много користили. Кад смо знали, да се у некој кући на 10, 15 или 20 корака пред нама налазе Швабе, ми смо у зиду бушили рупу само да прође ждрело од тона и пуцали. Немци су били заплашени. Митраљез на једној кули много нам је сметао. Једна мелинитска граната и кула и митраљез отишли су у ваздух.

Заузеле замка и парка било нам је најтеже. Немци су се онде страховито утврдили. Свуд унаоколо замка мали парк избраздан је рововима дубоким два метра. Подземне галерије везују замак са околним кућама и једном пиваром. Тако су Швабе могле под земљом да дођу до пиваре, сграђене од армираног бетона која им је служила као редут. Али смо им ипак дохакали.

Ми смо се јако утврдили у оној великој кући од које сад има сва три калкана. Ноћу смо пажљиво ископали две галерије. Једна је била дуга 136, а друга 105 метара. Онда смо зид замка минирали великом количином мелишита и барута. Наше смо батерије извистили да туку Немце, кад се буду повлачили.

У 11 ч. пре подне уништили смо зид парка. Немци се томе нису надали. Једна чета из мог пука и тридесет Арапа са јагаганом у зубима јурне из бајонет на бреше и освојише замак. Немци су

били изненађени и покушају да се бране. Неки су се борили храбро. У подрумима смо налазили официре, који су се баш спремили да пију кафу. Хтедохе да се бране, али их Арапи исекоше. Заробљеника нисмо имали. Наши су губици били незнатни: три мртва и неколико рањених.

Кад смо заузли замак, одмах смо искористили немачке шанчеве: само смо пушкарнице пренели на другу страну. Немце је овај напад деморалисао. После пет дана ми их истерамо једним јаким нападом из пиваре. Немачки штаб, који се налазио у једном оближњем селу, затражио је од виших немачких војних власти да се сме напустити Вермел, пошто се француски напади више не могу издржати.

Рат топова

Мишљење једног енглеског војног стручњака

Војни стручњак енглеског „Дејли Њуса“ написао је један врло леп чланак о важности артиљерије у овом рату.

За овај рат потребно је много људи, велики, али су нарочито потребни топови, и то што више топова. Овај рат је — рат топова. Таква ће он до краја остати. Немци су то схватили од почетка рата и пешадији су давали друго место. Сву своју енергију они су пренели на артиљерију.

Резултати су задивљавајући. Више од три четвртине енглеских рањеника носе ране од шрапнела, картеча и граната, док је пушка у немачким рукама скоро без вредности. Веома је могуће да су велики мерзери кориснији него тешки топови у садашњим биткама, које имају карактер опсадног рата. Тешки далекометни топови можда су кориснији за дејство на отвореном простору, али они не могу истерати непријатеља који има закљон. То они могу урадити само на малом растојању, али у томе случају бољи је пољски топ.

Кад су пре неког времена Немци чинили огромне напоре, енглеска артиљерија била је доста слаба. Али кад смо добили тешке мерзере, ми смо одмах приметили да се немачка пешадија деморалише.

Познат је добар квалитет француске артиљерије. С друге стране дејство немачке артиљерије знатно се умањило. Немачки топови су у великој мери изанђали, а тако исто и гранате су слабије израђене, јер се изрђују на бруруку. С тога су погодци много несигурнији него у почетку.

Међутим, савезници из дана у дан појачавају своју артиљерију тако, да су у последњим артиљерским двобојима Немци врло рђаво проишли.

Домаћица

Тражи се жена, која је вична свим домаћим пословима за једног отменог самца. Упитати уредништво „Пијемонта.“

Настојник

Владимир Стојановић, грађевинар, станује у кући „Топола“, нуди се за настојника и оправку кућа за скромну награду.

Календаре за 1915. год.

Издао сам следеће календаре за 1915 год.: Ратник Календар за 1915 г. са овим садржајем: Календарски део по старом и новом Календару. Родослов Српског Краљевског дома. Државне светковине и празнични дани у које се радње и дућани затварају. Забавни део. Цена је Календару — 60 пд. Преподавцима 33 1/2 рабат т. ј. 40 пд. комад. Народни Календар за 1915. год. Цена 20 пд. 100 ком; 5 — дин. Цепни Календар за честитке 100 ком. 4 — Велики зидни календар. Цена — 50 пд. 100 ком, 30 — дин. Заједно са поруџбином има се и новац послати и то на име поштарине за 100 ком. Ратника 1-80 дин., а за остале — 60 пд. за по 106 календара. Издавачка књијарница Геце Кона — Београд

Ратка пошта

Миливоје К. Стојановић пеш. поручник командир 3 чете 3 бат. VIII пеш. пука I позива рањен је на положају 8-ог или 13. нов. при отступању и од тада се ништа не зна за њега.

Моли се сваки онај који ма шта зна о њему да јави његовој мајци Круни Стојановић Невесињска ул. број 11. Београд.

4. ов. м. одселила је се из Аранђеловца у Младеновац а одавде у унутрашност моја мати Настасија стара 86, сестра Јелена 65 и сестрић Живко 30 година глуп нем и сакат.

Ко би знао где се налазе молим за извештај на чему ћу вечито захвалам остати. Михајло Јаковљевић ревизор Пореске Управе из Ниша.

Тражим децу: Душана и Витомира Миловановића из села Осечине, они су отишли са дедом Јованом Спасојевићем. Молим ко зна нека јави Миловану Миловановићу редову прве чете IV батаљона V пука Дринске Дивизије — Бурија — војна болница (у понтоњерској касарни).

Стеван Ј. Јовановић редов 4 чете I бат. VII пука I позива од 14. новембра ов. г. није се никако јавио својој породици. Моли се сваки онај ко шта зна о њему да јави његовом оцу Јовану Јовановићу трговцу Јове Илића ул. бр. 2. Београд.

Тражим породицу г. Обрена Кузмановића рез инж. мајора да ми се јави на адресу Божидар Ђурић Задарска ул. бр. 2.

Моја жена Олга из Обреновца нека ми се јави на адресу — гостионица — „Европа“ Краљево, Благоје Миленковић пензионер.

Тражим Ранка Гајића из Брасине, срез Јадарски, нека се јави брату Цветку Р. Гајићу рањенику у болници Врање (соба број 3).

Капци од артије

Већа количина капка од артије продаје се. Упитати уредништво „Пијемонта“ — Краљ Александра бр. 12.

Главно Стовариште ФАБРИКЕ СТАКЛА ЗА ПРОЗОРЕ

— Кнез Михаилова улица бр. 1. —

Отворено је и могу се добити стакла у свима димензијама. 2-3

У кафани Панте Костића

КОД

Вука Караџића

(СКАДАРЛИЈА)

Преко целог дана точи се свеже пиво (чаша 0-20, кригла 0-30 п. д.) велики избор природног пића и српских мезелука. — Услуга брза и тачна. 14-21

„Пијемонт“ прима огласе по умереној цени.

Фабрика Цемента у рипњу

има на стоваришту одличног Портланд и Роман цемента. Обратити се Ресавска ул. бр. 69. Београд. 9-10

Фабрика Конзерви у Крагујевцу СВЕТОЗОРА СТЕФАНОВИЋА

Поред свију врста конзерви, поврћа и воћа препоручује поштованим потрошачима добар и укуван пекмез и то у бурадима од 200 килограма, 40 динара 100 килограма; од 100 килограма 43 динара 100 килограма и од 50 килограма 45 дин, 100 кграма. 3-3

ИЗДАВАЧКА КЊИЈАРНИЦА

Геце Кона--Београд

добила је следеће ратне карте:

1. Велика карта Европе (War Map of Europe) цена дин. 2-50
2. Europa Central (карта Европе франц. издање) 3-—
3. Empire Allemand (2 листа велика са немачко-француско немачко-руским бојиштем III) 6-—
4. Frontière Franco Allemande француско-немачко бојиште 1 лист 1-80
5. Frontière Franco Allemande (2 велика листа генералштабне карте франц.-немачко бојиште) 6-—
6. Цвијих, карта Србије (Срп. Аустриско бојиште) 1-—
7. Маршковић, карта Србије 2-50

Са поруџбином има се и новац послати. 5-

Ценовник I. Срп. Краљ. Повлашћене Фабрике за конзервирање меса Поврћа и Воћа

Светозара Стефановића у Крагујевцу

Поврће	У флашама		У кутијама		Паштетне	Дин. пара
	1/2	3/4	1/2	1		
Краљ. млад грашак у зрну			—70	1-20	Од гушче дигернице	1-—
Млад грашак			—50	—90	„ пилетине	0-50
Грашак у зрну			—40	—70	„ говеђине	0-50
Млада боранија				—60	„ свињског језика	0-50
Црвен патлиџан цео				—70	„ говеђег језика	0-50
„ цеђен			—45	—70	Конзерве од меса	
Шиаргла несечена			3-—	3-—	Говеђи гулаш	0-90
„ сечена					Говеђе печење	0-90
Млади краставци у води			1-50		Свињско печење	0-90
Колџиони					Свињска кавурма	0-70
Од кајсија	—80	1-60	—80		Бифтек	1-—
„ бресака	—80	1-60			Рајбратен	1-—
„ љуштених шљива	—90	1-70	—70		Лунгенратен	0-90
„ трешања	—80	1-60	—80	1-20		
„ вишања	80	1-60	—80			
„ јагода	—80					
Пекмез					Приредба	
Од шљива				1-—	Фабрика прима поруџбине од 25 динара на више предаја на крагујевачкој станици. За препродавање 5 од сто касашконто.	
„ јагода				1-20		
„ кајсија				1-20		
Пекмез од шљива у бурадима од 100 кгр. 46-—						
50 кгр. 24-50.						

Фабрика је дала оштампати ценовник својих израђевина у новинама, како би дала прилике да исецањем истог свака њена муштерија снабде се.

Фабрика је скувала велику количину из реног пекмеца са кожомрицом и исти продаје само у бурадима од 100 и 50 кгр. Све израђевине шаљу се на повуку железницом. Најмања је поруџбина 25 дин.

ФАБРИКА КОНЗЕРВИ Свет. Стефановића, Крагујевца